

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 2 oktober 2018 met nummer RvVb/S/1819/0132
in de zaak met rolnummer 1718/RvVb/0574/SA

Verzoekende partijen	1. de heer LAUWERS , 2. mevrouw NIJS vertegenwoordigd door advocaat Michael COX met woonplaatskeuze op het kantoor 2800 Mechelen, Antwerpsesteenweg 16-18
Verwerende partij	de VLAAMSE REGERING vertegenwoordigd door advocaat Veerle TOLLENAERE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Koning Albertlaan 128
Tussenkomenende partij	de nv EDF Luminus vertegenwoordigd door advocaat Jo BLOCKEEL met woonplaatskeuze op het kantoor te 9300 Aalst, Leo de Béthunelaan 46.

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partijen vorderen met een aangetekende brief van 30 april 2018 de schorsing van de tenuitvoerlegging en de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 6 maart 2018.

De verwerende partij heeft aan de tussenkomenende partij een omgevingsvergunning verleend voor de bouw en de exploitatie van vijf windturbines op de percelen gelegen te 2360 Oud-Turnhout, Arselt z.n. en 2370 Arendonk, Roobeek/Nieuwe Dijk z.n., met als kadastrale omschrijving Afdeling 2, Sectie C, nummers 1031A, 980A en 983A en Afdeling 3, Sectie G, nummers 320A, 374A, 384C, 412A, 414A en 419A.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij dient een nota betreffende de vordering tot schorsing en het administratief dossier in. De argumentatie van de tussenkomenende partij betreffende de vordering tot schorsing is verrat in haar verzoekschrift tot tussenkomst.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot schorsing op de openbare zitting van 18 september 2018.

Advocaat Michael COX voert het woord voor de verzoekende partijen.
Advocaat Veerle TOLLENAERE voert het woord voor de verwerende partij.

Advocaat Jo BLOCKEEL voert het woord voor de tussenkomende partij.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. TUSSENKOMST

De tussenkomende partij verzoekt met een aangetekende brief van 6 juli 2018 om in de procedure tot schorsing en vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de Raad laat de tussenkomende partij met een beschikking van 23 augustus 2018 toe in de debatten.

Een onderzoek van de ontvankelijkheid van het verzoek tot tussenkomst is enkel aan de orde indien de voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te bevelen, zijn vervuld. Zoals hierna zal blijken, is dit niet het geval.

IV. FEITEN

De tussenkomende partij dient op 22 mei 2017 bij de Vlaamse regering een aanvraag in voor een omgevingsvergunning voor het oprichten van vijf windturbines en aanhorigheden op percelen gelegen te 2360 Oud-Turnhout, Arselt z.n. en 2370 Arendonk, Roobeek/Nieuwe Dijk z.n.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Turnhout', vastgesteld met koninklijk besluit van 30 september 1977 in agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 17 november 2017 tot en met 16 december 2017 door de gemeente Arendonk, dienen de verzoekende partijen een bezwaarschrift in.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Oud-Turnhout en het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Arendonk adviseren ongunstig, op respectievelijk 19 en 21 december 2017.

De gewestelijke omgevingsvergunningscommissie adviseert op 9 januari 2018 voorwaardelijk gunstig. Het luidt onder meer als volgt:

“ ...

Bestemming

Ligging volgens de plannen van aanleg + bijhorende voorschriften

Gelet dat de stedenbouwkundige handelingen volgens het gewestplan “Turnhout” (K.B. van 30/09/1977)

gelegen zijn in:

Agrarisch gebied (windturbines 1 en 2)

Landschappelijk waardevol agrarisch gebied (windturbines 3, 4 en 5)

... ”

Afwijkingsbepalingen

Overwegende dat de inplanting van de 5 windturbines niet in overeenstemming is met de planologische bestemming bepaald door het gewestplan Turnhout, zijnde

agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied; dat windturbines immers niet beschouwd kunnen worden als een agrarische activiteit;

Gelet op het feit dat luidens art. 4.4.9. §1 van de VCRO afwijkingsbepaling bevat die betrekking hebben op windturbines, deze luiden als volgt:

...

Gelet dat het eerste lid geen afwijkingen toelaat op de voorschriften van het gewestplan die betrekking hebben op de inrichting en het beheer van het gebied;

Overwegende dat er in verband met de toepassing van artikel 4.4.9 op gewezen kan worden dat landschappelijk waardvol agrarisch gebied een overdruk betreft op het agrarisch gebied en dat de grondtoon volgens het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen behouden blijft.

Gelet dat art. 7.4.13 VCRO een tabel bevat waarin de bestemmingsvoorschriften van de plannen van aanleg van "agrarische gebieden" geconcordeerd worden naar de (sub)categorie van gebiedsaanduiding "landbouw" van de typevoorschriften voor gewestelijke RUP's.

Overwegende dat de voornoemde clicheringsregel artikel 4.4.9 VCRO derhalve mogelijkheden biedt voor de oprichting van windturbines in het betreffende agrarisch en het landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Overwegende dat in het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de RUP's met typevoorschriften voor gewestelijke RUP's de categorie van gebiedsaanduiding "landbouw" vermeldt: "Voor zover ze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, zijn de volgende werken, handelingen en wijzigingen eveneens toegelaten: (...) het aanbrengen van windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie. De mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbatings(mogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten dienen in een lokalisatienota te worden beschreven en geëvalueerd.

Overwegende dat de aanvraag een lokalisatienota bevat waarin de relevante aspecten worden onderzocht.

Overwegende dat hieruit blijkt dat het agrarisch gebruik van de landbouwgronden nauwelijks wordt beperkt, dat er geen invloed wordt verwacht op het gewas en vee, dat vanuit het standpunt van rationeel grondgebruik er bij de plaatsing op perceelsniveau zoveel mogelijk werd gestreefd naar een minimale inname van landbouwoppervlakte bij de aanleg van toegangswegen en werkplatformen.

Overwegende dat uit de lokalisatienota kan worden besloten dat de aanwezigheid van de windturbines de agrarische activiteiten niet hypothekeert.

Overwegende dat artikel 4.4.9 van de Vlaamse Codex ruimtelijke Ordening bijgevolg toelaat dat voor windturbines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied kan afgeweken worden van de stedenbouwkundige voorschriften.

...

BESCHRIJVING VAN DE OMGEVING EN DE AANVRAAG EN BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

Overwegende dat het gebied tussen as Oud-Turnhout en Arendonk vooral gekenmerkt wordt door de E34. De E34 sluit een deels gaaf en deels versnipperd agrarisch gebied af van de open ruimtegebieden noordelijk van de E34.

Overwegende dat het projectgebied gelegen is ten noorden van de E34 en ten zuiden van de kern van de kern van de gemeente Arendonk, dat in het oosten de zone grenst aan het industriegebied "Hoge Mauw" aansluitende op de afrit Arendonk.

Overwegende dat het project de inplanting van 5 nieuwe windturbines beoogt met een tiphoogte van 180 meter, nabij 8 reeds gerealiseerde windturbines met een tiphoogte van 150 meter; dat de 8 reeds gerealiseerde windturbines zich bevinden in een eerste rij vlak bij de E34, dat de 5 windturbines die het voorwerp van de voorliggende aanvraag uitmaken een tweede rij betreffen op een afstand van circa 550 meter van de eerste rij, dat deze afstand is ingegeven door het maximaal rendabiliseren van de tweede rij.

Overwegende dat de stroomproductie van deze windturbines wordt geschat op gemiddeld 10.124.792,00 kWh per windturbine per jaar; dat deze stroom op het publieke net zal geïnjecteerd worden; dat de verwachte elektriciteitsproductie van het volledige project van 5 windturbines wordt geschat op maximaal 50.623.960,00 kWh per jaar (14.464 gezinnen).

Overwegende dat het ruimtebeslag voor het plaatsen van een windturbine relatief gezien niet groot is, dat de verhardingen per turbine worden beperkt tot de noodzakelijke werkoppervlakken en toegangswegen, dat de tijdelijke verharding na de in gebruikname van de turbine dienen verwijderd te worden en het terrein in zijn oorspronkelijke staat dient gebracht te worden.

Gelet dat volgens artikel 4.3.1, §2 van de VCRO de overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening wordt beoordeeld met inachtneming van volgende beginselen:

...

Gelet dat artikel 1.1.4 van de VCRO stelt:

...

Overwegende dat bij de beoordeling van de verenigbaarheid van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met de goede plaatselijke ordening in de eerste plaats rekening dient te worden gehouden met de ordening in de onmiddellijke omgeving; dat al naar gelang de aard en de omvang van de ontworpen constructie ook rekening kan worden gehouden met de ordening in de ruimere omgeving, dat die laatste daarbij uiteraard minder doorslaggevend is en er alleszins niet mag toe leiden dat de ordening in de onmiddellijke omgeving, die de plaatselijke aanleg het meest bepaalt, buiten beschouwing wordt gelaten.

Overwegende dat de opvatting over de goede ruimtelijke ordening van een gebied een zekere continuïteit moet vertonen; dat het derhalve dan ook van belang is rekening te houden met voordien verleende vergunningen of weigeringen en de vergunningverlenende overheid deze niet als onbestaande mag beschouwen.

Overwegende dat het ruimtelijk principe van gedeconcentreerde bundeling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen algemeen voor de inplanting van windturbines wordt verfijnd in het principe van de plaatsdeling; dat door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen moet worden gegarandeerd; dat de absolute voorkeur dan ook gaat naar het realiseren van windenergieopwekking door middel van clustering van windturbines.

Overwegende dat duurzaam ruimtegebruik inhoudt dat rekening wordt gehouden met de meest optimale planmatige invulling van een gebied, onder andere in functie van de

kwetsbaarheid en de draagkracht van het gebied.; dat windturbines nadrukkelijk een effect kunnen hebben op de site en de ruime omgeving.

Overwegende dat artikel 1.1.4 stelt dat duurzaamheid een onderdeel vormt van de goede ruimtelijke ordening; dat het er bijgevolg op aan komt de vraag naar locaties voor de inplanting van windturbines te verzoenen met de vraag naar een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening, dat voor het locatievraagstuk van windturbines één van de basisdoelstellingen het behoud en waar mogelijk de versterking van het buitengebied is.

Overwegende dat complementair hieraan ook het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling van belang is, dat door het concentreren van activiteiten (in de kernen van het buitengebied en aansluitend bij stedelijke gebieden) de verdere versnippering moet worden tegengegaan en ook de druk op het buitengebied moet worden verminderd; dat bij de ruimtelijke ingreep ernaar gestreefd wordt bijkomende negatieve, storende visuele vervuiling of impact op een gebied of locatie zoveel mogelijk te vermijden of te minimaliseren.

Overwegende dat in bepaalde omstandigheden echter een nieuw landschapsbeeld kan gecreëerd worden, dat een meerwaarde oplevert en de positieve effecten in het licht stelt; dat meest opvallend de verticale verschijningsvorm is met tegenwoordig een eerder technologische en zelfs design uitstraling in het open landschap.

Overwegende dat de turbines worden ingeplant langs de E34, waar aansluitend en parallel met de autosnelweg reeds een eerste lijn met 8 windturbines is gerealiseerd; dat de eerste lijn in dit segment van de E34 maximaal is ingevuld.

Overwegende dat de vijf voorliggende turbines een tweede lijn vormen, op circa 550 meter van de eerste lijn en eveneens parallel aan de autosnelweg E34; dat de tweede lijnsopstelling op deze plek maximaal wordt benut rekening houdend met de kenmerken van het landschap.

Overwegende dat het maximum energetisch potentieel hier wordt betracht met 180 m hoge windturbines met een rotordiameter van 110 meter; dat parkverliezen en milieutechnische beperkingen (hinder&veiligheid) de afstanden tussen de eerste en de tweede lijn enerzijds en de 2 delen van de tweede lijn anderzijds bepalen, dat de afstanden tussen de eerste en tweede lijn windturbines op basis van die criteria minimaal gehouden zijn, dat de tweede lijn bijgevolg optimaal is gebundeld met de eerste lijn, dat bijgevolg aan het bundelings- en energetisch optimalisatieprincipe is voldaan.

Overwegende dat er gekozen wordt voor traag draaiende driewiekige windturbines op een gesloten metalen of betonnen mast, dat de mast van de windturbine een volle buismast heeft en uitgevoerd wordt in staal of beton; dat dit type windturbine de visuele impact op het landschap en de rustverstoring laag houdt, dat de impact op het landschap mede bepaald wordt door het aantal rotorbladen en de rotatiesnelheid.

Overwegende dat grote windturbines omwille van de grote rotordiameter (110 meter) en een lagere rotatiesnelheid een gunstige visuele impact hebben, dat de gelijkmatige tussenafstanden in de tweede rij een ritmering aanbrengen in het landschap.

Overwegende dat door de windturbines zoveel als mogelijk te bundelen het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen wordt gegarandeerd en een optimalisatie van de windenergieopwekking wordt beoogd; dat op basis van een gevoerde omgevingsanalyse kan gesteld worden dat het geen onaangetast open

ruimtegebied betreft; dat de windturbines voorzien worden tussen de 2 op en afritten 25 en 26 van de E34 en aansluiten bij het industriegebied Hoge Mauw; dat de bestaande windturbines reeds landschapsbepalend zijn.

Overwegende dat de afstanden van de windturbines ten aanzien van de dichtstbijzijnde woningen de volgende zijn:

- Windturbine 1: 373,00 m*
- Windturbine 2: 361,00 m*
- Windturbine 3: 394,00 m*
- Windturbine 4: 412,00 m*
- Windturbine 5: 390,00 m*

Overwegende dat er geen specifieke minimumafstanden tot woningen gedefinieerd zijn, dat de Vlaremnorm maxima definieert voor wat betreft de toelaatbare geluidsniveaus en het maximaal aantal uren slagschaduw, dat met deze voorwaarden een evenwicht wordt gezocht tussen enerzijds de hinder voor de omwonenden, die tot een minimum beperkt moet worden, en anderzijds de hernieuwbare energiedoelstellingen.

Overwegende dat de opstelling van de windturbines aansluit bij de autosnelweg E34 dewelke als structurerende lijninfrastructuur reeds een determinerende invloed uitoefent op het landschap.

Overwegende dat de gekozen inplantingslocaties zorgen voor een minimale aantasting van de open ruimte en maximale benutting van de beschikbare ruimte in het landbouwgebied; dat ze tevens op voldoende afstand zijn gelegen van de woonkernen;

Overwegende dat de inplanting van de windturbines de eigenschappen van deze dragers en het omliggend landschap niet ondermijnt; dat de windturbines visueel als herkenningspunten, bakens bij deze door de mens aangelegde vervoersas fungeert; dat gezien hun ecologisch en economisch nut de windturbines een logische invulling bij deze bestaande lijninfrastructuur betekenen.

Overwegende dat de appreciatie van de visuele gewaarwording van de turbines persoonsgebonden en derhalve subjectief is; dat volgende objectieve vaststellingen nopen tot het besluit dat er geen sterke argumenten zijn om de visuele impact te beschouwen als redelijke weigeringsgrond.

Overwegende dat de windturbines voor een groot deel zichtbaar zullen zijn voor de omliggende woningen. Belangrijk is dat er wordt geopteerd voor een type turbine met drie wieken die zullen draaien bij een laag toerental. Traag draaiende turbines worden als statiger en minder storend ervaren dan de snel draaiende. Lichtflikkeringen door weerkaatsing van zonlicht op de rotors kan vermeden worden door een aangepaste coating. Masten worden van grote afstanden, zelfs vanaf enkele honderden meters, eerder als naaldvormig ervaren en hebben in die zin beduidend minder visuele impact dan hoge gebouwen. De lokale transparantie van het ter plaatse toch structurele aangetaste landschap wordt net door de naaldvormige mast (onderaan 8 tot maximaal 10 meter breed) beperkt beïnvloed.

Overwegende dat de beleving van windturbines en hun effect afhankelijk is van drie factoren: de turbine zelf, het omringende landschap en de waarnemer.

Dat uit de literatuur is gebleken dat de inpassing van een windturbine in sommige landschappen als minder storend wordt ervaren. Er bestaan dus landschappen die beter

geschikt zijn voor de inplanting van windturbines met het oog op het behoud van de landschappelijke kwaliteit. Echter is de beoordeling voor de inpasbaarheid van een windturbine in het landschap steeds een subjectief gegeven, aangezien dit afhankelijk is van de waarnemer.

Overwegende dat de mate van zichtbaarheid van het windpark mede samenhangt met de mate van openheid van het landschap. In casu betreft het een landschap dat niet meer gaaf is en geen historische landschappelijke waardevolle relictten bevat, dit blijkt duidelijk uit de Atlas van de relictten van de traditionele Landschappen in Vlaanderen;

Overwegende dat het feit dat het landschap een “witte zone” is in de landschapsatlas niet impliceert dat het landschap geen intrinsieke kwaliteiten heeft. Het betekent louter dat het gebied buiten het huidige beleidskader vallen dat gebaseerd is op de zones (relictzones, ankerplaatsen, punt- en lijnrelictten) beschreven in de Landschapsatlas. Tot de witte gebieden behoren alle zones die slechts een beperkte of geen cultuurhistorische waarde hebben, de zogenaamde nieuwe landschappen. In tegenstelling tot de gebieden uit de landschapsatlas bestaan er voor deze witte gebieden nog geen duidelijke kwalificeerbare ijkpunten.

Overwegende dat deze “nieuwe landschappen” landschappen zijn die tot stand gekomen zijn door een ‘tabula rasa’-methode en veelal zijn ontstaan na de Tweede Wereldoorlog. Kenmerkend is vooral de grootschalige aanpak, het ‘internationaal’ karakter, de tendens tot uniformiseren en het uitwissen van de traditionele verscheidenheid van onze landschappen. Onder nieuwe landschappen worden onder andere verstaan: nieuwe landbouwlandschappen, rurale landschappen (ruraal en urbaan), woonlandschappen, weglandschappen, industriële landschappen en recreatielandschappen.

Overwegende dat er zich in de zone van de windturbines verschillende kleine vlak- en lijnvormige opgaande kleine landschapselementen bevinden die vergezichten in het landschap beperken; dat bij de inplanting van de turbines hiermee rekening werd gehouden, meer bepaald wordt het grootste vlakvormige element ter hoogte van de Broekstraat gevrijwaard en wordt ervoor gekozen hier geen turbine in te planten.

Overwegende dat zich ten noorden van de E34 tussen de afritten 25 en 26 enerzijds en de N118 en de N18, geen relictzones of lijn en puntrelictten van traditionele landschappen bevinden. Dat de bestaande landschapsstructurende elementen worden behouden. Overwegende dat door het voorzien van de tweede lijn windturbines er een nieuw landschap gecreëerd wordt, zonder dat de bestaande specifieke landschappelijke (esthetische) en ecologische elementen worden vernietigd of dat bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen en opties worden uitgesloten.

Gelet dat de aanvraag een lokalisatienota bevat waarin de relevante aspecten worden onderzocht. Overwegende dat het agrarisch gebruik van landbouwgronden nauwelijks wordt beperkt, dat er geen invloed wordt verwacht op het gewas en vee, dat er vanuit het standpunt van rationeel grondgebruik er bij de plaatsing op perceelsniveau zoveel mogelijk werd gestreefd naar een minimale inname van landbouwoppervlakte bij de aanleg van toegangswegen en werkplatformen.

Overwegende dat uit de lokalisatienota kan worden afgeleid dat de aanwezigheid van de windturbines de agrarische activiteiten niet hypothekeert.

Overwegende dat het gebied doorkruist wordt door de Wamp, dat deze een structurerend landschapselement is waaraan geen wijzigingen worden aangebracht, evenmin wordt geraakt aan de opgaande vlak- en lijnvormige kleine landschapselementen in het betrokken gebied; dat de ecologische stapstenen in het landschap en verbindende elementen bewaard blijven en dat de ecologische samenhang niet wordt aangetast

Overwegende dat uit de uitgevoerde analyse blijkt dat de directe impact van de winturbine een beperkte ruimtelijke impact heeft; dat tevens kan aangetoond worden dat de indirecte impact van de windturbine relatief beperkt blijft omwille van de ligging binnen een relatief besloten landschap; dat vele zichten op de windturbines worden ontnomen door de aanwezige opgaande beplanting (fruitbomen, laanbomen, bosjes...) of de verspreide bebouwing in het betrokken gebied.

Overwegende dat er op de voorliggende locatie voldoende elementen aanwezig zijn die de inplanting van windturbines principieel kan rechtvaardigen zonder dat de goede plaatselijke ordening in het gedrang komt omdat:

- Het voorliggend project ruimtelijk geclusterd wordt aan de bestaande lijninfrastructuur- de E 34, de bestaande 8 windmolens en de industriezone Hoge Mauw.*
- Het bestaande landschapsstructurerende en waardebepalende landschapselementen, zoals de waterloop de Wamp en de opgaande lijn- en vlakvormige kleine landschapselementen, maximaal gevrijwaard worden.*
- De ecologische stapstenen in het landschap en de verbindende elementen bewaard blijven en de ecologische samenhang niet wordt aangetast*

...

4. ADVIES

De aanvraag is in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en met een goede ruimtelijk ordening.

Mijn advies is gunstig onder de volgende voorwaarden:

- De tijdelijke verhardingen met name het montageterrein, het stockageterrein, de parking en de stroken langs de toegangsweg in functie van werfverkeer, dienen uiterlijk drie maand na de in dienstname van de windturbines weggenomen te worden en in hun oorspronkelijke staat hersteld te worden. De afgegraven bouwvoor dient afzonderlijk opgeslagen te worden en teruggeplaatst.*
- Het bij de op 07/06/2016 door het Agentschap Onroerend Erfgoed bekrachtigde archeologienota voorgestelde programma van maatregelen met ID <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2244> en onderwerp Vooronderzoek_Arendonk_Windpark Arendonk/ Oud-Turnhout en het Onroerend-erfgoed-decreet van 12/07/2013.*

...”

De verwerende partij beslist op 6 maart 2018 om een omgevingsvergunning te verlenen. Het besluit luidt als volgt:

“ ...

BESLUIT:

Artikel 1. *Aan nv EDF Luminus en bvba Windkracht Vlaanderen, Markiesstraat 1, 1000 Brussel, wordt de gevraagde vergunning verleend voor de bouw van vijf windturbines en de aanhorigheden op terreinen gelegen te 2370 Arendonk, Roobeek en Nieuwe Dijk, en te*

2360 Oud-Turnhout, Arselt, kadastraal bekend als afdeling 2, sectie C, nummers 1031A, 980A en 983A, en afdeling 3, Sectie G, nummers 320A, 374A, 384C, 412A, 414A en 419A, en de exploitatie van volgende ingedeelde inrichting of activiteit:

rubriek	aard	omschrijving	Hoeveelheid en eenheid
12.2.2.	<i>nieuw</i>	5 transformatoren	5 x 4000 kVA
20.1.6.1.c)	<i>nieuw</i>	5 windturbines	5 x 3,4 MW

Art. 2. De plannen en het aanvraagdossier waarop dit besluit gebaseerd zijn, maken er integraal deel van uit.

Art. 3. De omgevingsvergunning wordt verleend voor onbepaalde duur.

Art. 4. De omgevingsvergunning is afhankelijk van de strikte naleving van de algemene en sectorale voorwaarden van titel II, en desgevallend van titel III, van het VLAREM en de volgende bijzondere voorwaarden:

1. De turbines worden als volgt gebrideerd:

Turbine	Avondperiode (dB(A))	Nachtperiode (dB(A))
WT01	105,8	103,5
WT02	104,1	101,1
WT03	107,6 (niet gebrideerd)	107,6 (niet gebrideerd)
WT04	107,6 (niet gebrideerd)	107,6 (niet gebrideerd)
WT05	107,6 (niet gebrideerd)	106,5

2. Binnen een termijn van zes maanden na het in gebruik stellen van de windturbines laat de exploitant een controlemeting inzake geluid uitvoeren door een erkend milieudeskundige in de discipline geluid en trillingen, dit rapport wordt bezorgd aan de afdeling GOP (Milieu) buitendienst Antwerpen, en de afdeling Handhaving, buitendienst Antwerpen;
3. De exploitant houdt een logboek bij waaruit af te leiden is dat de windturbines tijdens de avond – en nachtperiode in gereduceerde modus draaien;
4. Van zodra de E34 ter hoogte van het project voorzien is van een fluisterasfalt, worden op een representatief moment geluidsmetingen uitgevoerd ter bepaling van het nieuwe oorspronkelijke omgevingsgeluid en bijgevolg nieuwe effectieve richtwaarden; dit rapport wordt bezorgd aan de afdeling GOP, (Milieu), buitendienst Antwerpen, en de afdeling Handhaving, buitendienst Antwerpen;
5. Voor WT05 geldt dat deze stilgelegd wordt indien volgende omstandigheden zich voordoen, om schade aan vleermuispopulaties te voorkomen:
  - Van 15 juli tot 15 oktober;
  - Tijdens de periode van de nacht: 20 minuten tot 4 uur na zonsondergang en 3uur tot 20 min voor zonsopgang;
  - Bij windsnelheid lager dan 5m per seconde;
  - Bij temperatuur op rotorhoogte van meer dan 10°C
  - Bij geen of weinig neerslag: neerslagintensiteit van minder dan 3 mm per uur;
6. De tijdelijke verhardingen, met name het montageterrein, het stockagerrein, de parking en de stroken langs de toegangsweg in functie van werfverkeer, worden uiterlijk

drie maanden na de indienstneming van de windturbines weggenomen en de oorspronkelijke staat wordt hersteld; de afgegraven bouwvoor wordt afzonderlijk opgeslagen en terug geplaatst;

- 7. Rondom de verhardingen worden ter hoogte van de betonfundering van de turbine ondiepe grachten aangelegd om wateroverlast te voorkomen;*
- 8. De eigenaar neemt alle nodige voorzorgsmaatregelen om op zijn eigen goed waterschade te voorkomen;*
- 9. De geldende (afstands)regels met betrekking tot de nabijheid van waterlopen, worden gerespecteerd;*
- 10. De algemene en bijzondere voorwaarden voor het uitvoeren van werken aan waterloop worden, zoals weergegeven in punt 4.3. van het advies van de provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid, gerespecteerd;*
- 11. De bekrachtigde archeologienota van 7 juni 2016 met het voorgestelde programma van maatregelen (met ID <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2244> en onder-werp Vooronderzoek_Arendonk_Windpark Arendonk / Oud-Turnhout en het Onroerend-erfgoeddecreet van 12 juli 2013) wordt nageleefd*

Art. 5. *De omgevingsvergunning vervalt van rechtswege in de gevallen en overeenkomstig de voorwaarden vermeld in artikelen 99 en 101 van het decreet betreffende de omgevingsvergunning van 25 april 2014.*

...

Dit is de bestreden beslissing.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

De verwerende en de tussenkomende partij betwisten het belang van de verzoekende partijen.

De exceptie van de verwerende en de tussenkomende partij dient enkel onderzocht en beoordeeld te worden indien de voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te bevelen, zijn vervuld. Zoals hierna zal blijken, is dit niet het geval.

VI. ONDERZOEK VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

Op grond van artikel 40, §1 DBRC-decreet kan de Raad de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing bevelen op voorwaarde dat er hoogdringendheid wordt aangetoond en dat de verzoekende partij minstens één ernstig middel aanvoert dat de vernietiging van de bestreden beslissing op het eerste gezicht kan verantwoorden.

A. Hoogdringendheid

Standpunt van de partijen

De verzoekende partijen zetten uiteen:

“ ...

Verzoekende partij doet blijken van een ernstig nadeel, dat tevens zeer concreet en zeer persoonlijk is, zij verwijst hiervoor naar haar bovenstaande uiteenzetting omtrent haar belang waarin zij hinder door aantasting van hun zicht op het landschappelijk waardevol agrarisch gebied, de geluids- en slagschaduwhinder toelichten (sub. B. Ontvankelijkheid ratione materiae).

Het ernstig middel in hoofde van verzoekende partij is tevens hoogdringend omdat de tenuitvoerlegging ervan verzoekers zal schaden op een wijze die voor haar de facto moeilijk herstelbaar is. Eens de bijkomende windturbine wordt opgericht, is de schade aan het landschappelijk waardevol agrarisch gebied aangericht. Wat de geluids- en slagschaduwhinder betreft is de schade onherstelbaar aangezien verzoekers de periode dat zij door stress en zintuigelijke hinder mingenot ervaren van hun eigen eigendom nooit nog terugkrijgen.

Tevens was Uw Raad zelf reeds van oordeel dat het voor verzoekende partijen zeer moeilijk zoniet onmogelijk is om de afbraak van windturbines te bekomen. De kans op herstel hangt voor een groot deel af van de moeite die het bestuur zich getroost om het herstel na te leven. Een later herstel is daarenboven ten zeerste onzeker en zal pas kunnen worden bekomen na een slopende procedure die overigens door de huidige gerechtelijke achterstand en de doorlooptijd van de procedures en beroepen zeer lang kan aanslepen zodat verzoekers al die tijd met de hierboven omschreven hinder van de turbines geconfronteerd zullen worden en stress zullen leiden. In een maatschappij die slechts beperkte middelen kan en wil besteden aan de rechtsbedeling, is het terecht aan te nemen dat het ernstige nadeel in hoofde van de verzoekende partijen-belanghebbenden in zulke zaken uiterst moeilijk herstelbaar is.

Verzoeker verwijst voor deze rechtspraak naar arresten nr. 5/2013/005 van 9 januari 2013 en het arrest nr. 5/2012/0248 van 5 december 2012, waarin Uw Raad terecht aanvaard heeft dat het bekomen van een gedwongen afbraak voor particulieren misschien niet onmogelijk, doch wel dermate moeilijk is dat het aangevoerde nadeel als zeer moeilijk te herstellen moet worden aangemerkt.

Het is duidelijk dat ook in casu enkel de schorsing van de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing het daaruit voortvloeiende ernstige nadeel voor verzoekende partijen kan mitigeren.

“ ...”

De verwerende partij repliceert:

“ ...

De verzoekende partij die zich op de hoogdringendheid beroept, dient, op grond van artikel 40, §1, zesde lid DBRC-decreet en artikel 56, §1, 2° en artikel 57, 1° Procedurebesluit in haar verzoekschrift, ondersteund met de nodige overtuigingsstukken, een uiteenzetting te geven van de redenen die aantonen dat de schorsing hoogdringend is, gelet op de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.

Op de verzoekende partij rust de bewijslast om op concrete wijze, met voldoende aannemelijke en precieze gegevens, in het licht van de door haar gevreesde nadelige gevolgen van de bestreden beslissing, aan te tonen dat de afhandeling van de vernietigingsprocedure te laat zal komen om de verwezenlijking van deze nadelen te voorkomen. De verzoekende partij zal dus moeten aantonen dat, mocht zij moeten wachten

op het resultaat van de vernietigingsprocedure, zij geconfronteerd zal worden met een welbepaalde schade van een zekere omvang, of met ernstige ongemakken of nadelen. Deze nadelige gevolgen moeten bovendien hun exclusieve oorzaak vinden in de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing en mogen niet nadelig beïnvloed zijn door het eigen gedrag van de verzoekende partij (RvVb/S/1516/0310 van 1 december 2015).

De verzoekende partijen stellen dat zij doen blijken van een ernstig nadeel maar verwijzen vervolgens uitsluitend naar de uiteenzetting bij het belang. Ze sommen een aantasting van hun zicht op het landschappelijk waardevol agrarisch gebied en geluids- en slagschaduwhinder op.

Het louter verwijzen naar het belang kan niet volstaan om ook de spoedeisendheid aan te tonen. Bij de uiteenzetting van de hoogdringendheid wordt geen concretisering van het nadeel omschreven.

De concreet te beschrijven vrees voor ernstige nadelige gevolgen of schade in het kader van de spoedeisendheid kan niet worden afgeleid uit de omschrijving van het belang van de verzoekende partijen. De redenen die aantonen dat een schorsing hoogdringend is, kan dan ook niet gelijkgeschakeld worden met de in artikel 4.8.11, § 1, eerste lid, 3° VCRO bedoelde vereisten (vgl. RvVb, 31 mei 2016, nr. S/1516/1151).

Aldus wordt er niet concreet toegelicht hoe de hinder, die een belang bij de procedure zou vormen, ook in het licht van de aan te tonen hoogdringendheid een ernstig ongemak of nadeel zou vormen.

Er wordt niet aangetoond dat er onherroepelijke schadelijke gevolgen voor de verzoekende partijen zouden voorliggen.

Het is de verwerende partij dan ook geenszins duidelijk welk voordeel een mogelijke schorsing van de tenuitvoerlegging haar zou kunnen opleveren.

Ook waar er volgens de verzoekende partijen sprake zou zijn van hoogdringendheid omdat de tenuitvoerlegging schade zou veroorzaken die moeilijk herstelbaar is, wordt niet op concrete wijze, met voldoende aannemelijke en precieze gegevens, aangetoond dat in het licht van de door hen gevreesde nadelige gevolgen van de bestreden beslissing, de afhandeling van de vernietigingsprocedure te laat zal komen om de verwezenlijking van de aangevoerde, beweerde, nadelen te voorkomen.

De verzoekende partij stellen louter dat het zeer moeilijk, dan wel onmogelijk zou zijn om de afbraak van windturbines.

Het gegeven dat een procedure tot nietigverklaring een langere doorlooptijd zou kennen dan de duur van de werken en de enkele bewering dat het bekomen van een gedwongen afbraak van de windturbine voor particulieren moeilijk zou zijn, volstaan evenmin. De verzoekende partijen slagen er niet in om aan te tonen dat het verstrijken van de tijd, in afwachting van een uitspraak ten gronde, tot zware nadelige gevolgen zal leiden en dat de behandeling van de vordering tot vernietiging in deze ondoelmatig zou zijn (RvVb 23 januari 2018, nr. RvVb/S/1718/0472).

De verwijzingen door de verzoekende partijen naar de arresten van uw Raad van 5 december 2012 (nr. 5/2012/0248) van 9 januari 2013 (nr. 5/2013/005) zijn in casu niet dienend. Zo ging het in dit laatste arrest over de oprichting van een omvangrijke kantoortoren. Bovendien legde de verwerende partij in die zaak geen nota met

opmerkingen omtrent de gevorderde schorsing neer waaruit uw Raad vervolgens afleidde dat de verwerende partij het toen nog moeilijk te herstellen ernstig nadeel niet leek te betwisten.

Er blijkt niet dat de verzoekende partijen onherroepelijke schadelijke gevolgen zouden ondervinden, door de vernietigingsprocedure af te wachten.

In ieder geval moeten de verzoekende partijen aantonen welke hinder zij menen te zullen ondervinden. Bij de uiteenzetting van de hoogdringendheid worden deze nadelen niet toegelicht.

Het is geenszins aan de verwerende partij om in het verzoekschrift naar nadelen te speuren. Zeker kan dit niet het geval zijn in een schorsingsprocedure, gelet op de aard hiervan en de korte toegekende termijnen.

Er liggen heden in geen geval onherroepelijke schadelijke gevolgen voor. De verzoekende partijen tonen geen hoogdringendheid aan.

... ”

De tussenkomende partij stelt:

“ ...

Wat de hoogdringendheid betreft, rust op de verzoekende partij de bewijslast om in concreto, met voldoende aannemelijke en precieze gegevens, in het licht van de door haar gevreesde nadelige gevolgen van de bestreden beslissing, aan te tonen dat de afhandeling van de vernietigingsprocedure te laat zal komen om de verwezenlijking van deze nadelen te voorkomen. De verzoekende partij moet dus aantonen dat, mocht zij moeten wachten op het resultaat van de vernietigingsprocedure, zij geconfronteerd zal worden met een welbepaalde schade van een zekere omvang, of met ernstige ongemakken of nadelen. Deze nadelige gevolgen moeten volgens rechtspraak van Uw Raad bovendien hun exclusieve oorzaak vinden in de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing en mogen niet nadelig beïnvloed zijn door het eigen gedrag van de verzoekende partij.

Verzoekende Partijen verantwoorden de hoogdringendheid in hun verzoekschrift zeer summier als volgt:

...

In casu wordt door Verzoekende Partijen:

- Enkel verwezen naar de vermeende hinderaspecten die zij in haar verzoekschrift aanhaalde onder de titel “B. Ontvankelijkheid ratione materiae” (zoals verder uiteengezet wordt deze hinder evenwel geenszins aannemelijk gemaakt) waarbij Verzoekende Partijen blijken aan te nemen dat een en ander volstaat om de hoogdringendheid te verantwoorden;*
- Waarbij de Verzoekende Partijen zich voorts beperken tot het opwerpen dat het de facto moeilijk zou zijn om een windturbine opnieuw te laten afbreken gelet op het naar mening van Verzoekende Partijen falende handhavingsbeleid op dit punt;*

Zoals hoger uiteengezet, vertrekken de Verzoekende Partijen vooreerst van foutieve aannames, de dichtste windturbine zal 185 meter dichtter staan dan de windturbines van Eneco en niet 550 meter dichtter, zoals beweerd door de Verzoekende Partijen.

Een loutere verwijzing naar gevreesde maar niet concreet gemaakte hinderaspecten volstaat geenszins om enige hoogdringendheid aan te tonen.

Verzoekende Partijen dragen de bewijslast om in concreto aan te tonen en aannemelijk te maken dat zij nadelige gevolgen zullen lijden ingevolge de Bestreden Beslissing.

*Voorts dient vastgesteld dat de Verzoekende Partijen zelfs niet betogen, a fortiori in elk geval niet aannemelijk maken, dat wat de door hen gevreesde nadelige gevolgen van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing betreft, de afhandeling van de vernietigingsprocedure te laat dreigt te komen.
..."*

Beoordeling door de Raad

1.

De verzoekende partij die zich op hoogdringendheid beroept, moet, op grond van artikel 40, §3 DBRC-decreet, in haar verzoekschrift, ondersteund met de nodige overtuigingsstukken, een uiteenzetting geven van de redenen die aantonen dat de schorsing hoogdringend is gelet op de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.

Volgens artikel 40, §1, 1° DBRC-decreet houdt de vereiste van hoogdringendheid onder meer in dat de verzoekende partij moet aantonen dat de behandeling van haar zaak onverenigbaar is met de behandelingstermijn van een vordering tot vernietiging. Meer in het bijzonder rust op de verzoekende partij de bewijslast om met voldoende concrete, precieze en aannemelijke gegevens aan te tonen dat de afhandeling van de vernietigingsprocedure te laat zal komen om de verwezenlijking van de aangevoerde nadelige gevolgen, die voor haar persoonlijk voortvloeien uit de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing, te voorkomen.

Er moet bovendien een oorzakelijk verband worden aangetoond tussen de aangevoerde nadelige gevolgen en de bestreden beslissing, zodat deze kunnen worden voorkomen door een schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.

2.

Uit de gegevens van het dossier blijkt dat het aangevraagd project de inplanting beoogt van vijf windturbines. Ze worden voorzien in de omgeving van acht reeds opgerichte windturbines, die zich situeren langs de E34 op het grondgebied van de gemeenten Arendonk en Oud-Turnhout. De nieuwe windturbines worden voorzien op ongeveer 550 meter van de voorliggende rij van acht windturbines.

De woning van de verzoekende partijen is volgens hun zeggen dichtst gelegen bij windturbine vier (WT4), op ongeveer 450 meter van deze windturbine.

De verzoekende partijen voeren aan dat zij bij de uiteenzetting van hun belang doen blijken van een ernstig nadeel, met name hinder door aantasting van hun zicht op het landschappelijk waardevol agrarisch gebied en geluids- en schaduwhinder.

Niets belet dat een verzoekende partij in haar uiteenzetting omtrent de hoogdringendheid van de zaak verwijst naar haar eerdere uiteenzetting van haar belang. Met die laatste uiteenzetting kan, bij het beoordelen van de hoogdringendheid, echter enkel rekening worden gehouden in de mate dat uit deze uiteenzetting niet enkel het belang de verzoekende partij blijkt, doch tevens een verantwoording dat de aangevoerde nadelige gevolgen van die aard zijn dat de behandeling van de zaak onverenigbaar is met de behandelingstermijn van een vordering tot vernietiging.

De verzoekende partijen voeren bij de uiteenzetting van hun belang een visuele nadelige impact aan, stellende dat de nieuwe turbines 550 meter dichterbij hun woning staan, dat de nieuwe turbines een hogere tiphoogte hebben en een andere draaisnelheid en dat ook mede door de afstand tussen WT3 en WT4 de visuele ritmiek wordt onderbroken. Ze stellen dat ze een vrij zicht hebben op de bestaande en nieuwe windturbines en dat de overlapping van beide “een bijzonder kakafonische, onrustige indruk zal maken”.

Verwijzende naar wetenschappelijke studies stellen de verzoekende partijen dat windturbines nog relatief veel geluid produceren tot op 500 meter en dat er 10 tot 27% kans bestaat dat een omwonende binnen de zone van 500 meter binnenshuis hinder zal ondervinden van een windturbine.

Bij de uiteenzetting van de hoogdringendheid stellen ze dat de geluids- en slagschaduwhinder onherstelbaar is voor de periode dat ze die hinder moeten ondergaan. Ze stellen tevens dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk zal zijn om afbraak van de windturbines te bekomen, dat ze de hinder zullen moeten doorlopen tijdens de lange duur van de vernietigingsprocedure en dat enkel de schorsing van de bestreden beslissing het ernstige nadeel voor de verzoekende partijen kan voorkomen.

3.

De uiteenzetting van de verzoekende partijen komt erop neer dat er ernstige en moeilijk te herstellen, zo niet onherstelbare nadelen dreigen indien de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing niet wordt geschorst.

Vooreerst moet erop gewezen worden dat de notie hoogdringendheid te onderscheiden is van de voormalige schorsingsvoorwaarde, die impliceerde dat een verzoekende partij een moeilijk te herstellen ernstig nadeel diende aan te tonen.

Het gegeven op zich dat een verzoekende partij gevolgen kan ondervinden ten gevolge van een bestreden beslissing volstaat niet om de hoogdringendheid aan te tonen. Dit is immers een vereiste waaraan elke derde belanghebbende moet voldoen om op ontvankelijke wijze een beroep tot vernietiging bij de Raad in te dienen. Ook het enkele feit dat de vergunde werken uitgevoerd kunnen worden tijdens de behandeling van de vernietigingsprocedure, hetgeen de verzoekende partijen overigens onbesproken laten, toont de hoogdringendheid niet aan. Een verzoekende partij dient met concrete en aan de zaak eigen gegevens aan te tonen dat de zaak hoogdringend is door de nadelige gevolgen die gepaard gaan met de tenuitvoerlegging van de bestreden vergunning.

In het licht van het voorgaande is het betoog van de verzoekende partijen, dat erop neerkomt dat de windturbines ernstige hinder zullen meebrengen, niet overtuigend. De bewering dat de vijf nieuwe windturbines 550 meter dichterbij ingeplant staan bij de woning van de verzoekende partijen dan de bestaande acht windturbines, klopt niet met de gegevens van het dossier. De verzoekende partijen bespreken in hun betoog bovendien enkel de afstand van hun woning tot WT4 (ongeveer 450 meter), zijnde de nieuwe windturbine die dichtst hun woning gelegen is om vervolgens in het algemeen te argumenten dat er visueel en naar geluid en slagschaduw een impact kan zijn op hun woonsituatie, zonder deze beweerde nadelige gevolgen te betrekken in de uiteenzetting van de redenen van de hoogdringendheid. De verzoekende partijen laten na uiteen te zetten dat de hinder en nadelen zodanig zijn dat een onmiddellijke beslissing wenselijk is. Evenmin zijn de aangevoerde hinderaspecten, in het licht van de concrete gegevens van de zaak en in het bijzonder de afstand tussen de woning van de verzoekende partijen en de dichtste windturbine, van zodanige aard dat per evidentie kan aangenomen worden dat de zaak een hoogdringende behandeling noodzaakt. Het komt aan een verzoekende partij toe te overtuigen om de zaak bij hoogdringendheid te behandelen. Het louter aangeven dat men belang heeft om beroep in te stellen omdat er als gevolg

van de bestreden vergunning mogelijke hinderaspecten zijn, staat niet gelijk met het aantonen van nadelige gevolgen die een schorsing bij hoogdringendheid verantwoorden.

B. Ernstige middelen

Aangezien in het vorige onderdeel is vastgesteld dat de verzoekende partijen de hoogdringendheid niet aantonen, is een onderzoek naar de ernst van de middelen niet aan de orde,

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. De Raad verwerpt de vordering tot schorsing.
2. De uitspraak over de kosten wordt uitgesteld tot de beslissing over de vordering tot vernietiging.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 2 oktober 2018 door de vierde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de vierde kamer,

Chana GIELEN

Nathalie DE CLERCQ